

Vastu võetud Eesti Keskerakonna volikogu istungil

16. jaanuar 2011

EESTI INIMKESKSEKS

EESTI KESKERAKONNA
VALIMISPLATVORM
RIIGIKOGU XII KOOSSEISU VALIMISTEL

Tallinn 2011

SISUKORD

Eesti suhtes optimistlik	3
I. Tööhõive kindlustamine ja töötuse tagajärgede leevendamine	4
II. Realistlik ja tulemuslik majanduspoliitika on Eesti edu võti	5
III. Eesti vajab euroopalikku ja solidaarset maksusüsteemi	6
IV. Perekond ja kodu	7
V. Noored on olevik ja tulevik	8
VI. Tasuta, kättesaadav ja hea haridus kõigile.....	9
VII. Sotsiaalne tasakaal.....	11
VIII. Tervis ja karskus.....	12
IX. Kogu Eesti peab elama.....	14
X. Kohaliku omavalitsuse üksused on riigi vundament.....	16
XI. Turvaline Eesti.....	17
XII. Kodanikuühiskond.....	18
XIII. Terves vormis ergas sisu	19
XIV. Meie koduks olgu puhas keskkond.....	21
XV. Turvalisem Eesti turvatus maailmas.....	22
Lõppsõna	23

EESTI SUHTES OPTIMISTLIK

Eesti rahvas on põhjamaine rahvas. Ja seda mitte üksnes maakaardil, vaid ka vaimus. Töökus ja nõudlikkus enese vastu, hea haridus ja rahumeelne asjaajamine liidavad meid Euroopa arenenumate rahvastega. Need omadused on olnud Eesti edusammude aluseks. Kuid Eesti pole veel täisvereline Põhjala riik. Eesti riik ei ole selles võrdluses kaugeltki veel valmis. Täna eristab ja lahutab meid Põhjamaadest liiga palju. Maksukoorem, mis valusalt vaevab keskklassi ja madalapalgalisi. Sotsiaaltoetusi annab praegune valitsus enim jõukatele. Tööturg, kus vallandamisohu sunnib inimesi alla neelama alandusi. Valitsus, mis on kalk, ebainimlik ja bürokraatlik, seljaga oma rahva poole ega vii riiki pikas perspektiivis jätkusuutlikule arengule.

Keskerakond läheb 2011. aasta Riigikogu valimistele vastu veendunult, et meil on nii plaan kui ka kogemused andmaks Eesti rahvale selline riik, millist rahvas tõesti väärib. Riik, kus noorus ja töökogemuste puudumine ei tähenda lootusetut seisundit tööturul. Riik, mille majanduskasvu taas imetletakse. Riik, kus maksukoormus on õiglane ja kus bussid sõidavad regulaarselt ka maal. Selline paik, kus kohalikule omavalitsusele on tagatud kindel ja keskvalitsuse suvast sõltumatu tulubaas. Paik, kus heal tasemel haridus, ka ülikoolid, on kättesaadav andekuse ja töökuse, mitte rahakoti põhjal. Maa, kus eri rahvustest inimeste suhted on sõbralikud ja kus on õhtuti tänaval turvaline liikuda. Maa, kus kodanikel on õigus rahvaalgatusele ning kus nad saavad valida presidenti.

Reformierakonna ja IRL-i valitsuse ajal on Eesti kaotanud aega ja võimalusi. Kui küsime endalt, kas meie elu on parem kui nelja aasta eest, siis vastuses peitub ka hinnang valitsuse tööle. Eesti majanduslangus oli Euroopa üks suuremaid, tööpuudus üks rängemaid. Maksutõusud põhjustasid ja põhjustavad valusaid esmatarbekaupade hinnatõuse ning palju inimesi on majanduslikel kaalutlustel Eestist ajutiselt lahkunud. Ent meil on alles meie põhilised väärtused: rahva töökus ja haritus ning usk oma Eesti riigisse. On sallivust teiste ja nõudlikkust enese vastu. Kui lisame neile omadustele targa ja euroopaliku poliitika ning asendame enesekiitmise teadlaste nõuannetega, suudame kaotatu tagasi saada. Veelgi rohkem, suudame põhjamaisele rahvale anda tema Põhjala riigi. Aegadel, mil Keskerakond on olnud valitsuses, on Eestil alati läinud hästi. Läheb ka edaspidi, sest me usume Eestisse ja tema inimestesse.

I. TÖÖHÕIVE KINDLUSTAMINE JA TÖÖTUSE TAGAJÄRGEDE LEEVENDAMINE

Tööhõive tagamine on olnud Keskerakonna olulisemaid eesmärgi. Töoinimesele on kõige ohtlikum töötegemise katkemine ja tööharjumuse kadumine. Erilist rõhku paneme töötuse likvideerimisele noorte hulgas. Suurendame muukeelsete elanike tööhõivet, sest nemad on tööturul nõrgem pool. Tööpuuduse kiireks leevendamiseks on olulised sotsiaalsed töökohad, mille peamine eesmärk ei ole lisandväärtuse loomine, vaid inimeste heitumuse vältimine. Me ei lepi valitsuse seisukohaga, et töötü jätku oma kodumaa ja leidku rakendust välismaal.

Keskerakonna fraktsioon algatas Riigikogus Eesti kodanike välismaalt kojutuleku seaduse, mis toetab Eesti inimeste naasmist kodumaale. Algasime töökohtade loomise seaduse, kus muu hulgas keskendusime Eesti Arengufondi abil kõrge kvalifikatsiooniga töökohtade loomisele. Me ei lepi uue töölepinguseadusega, millega valitsus muutis töötajate koondamise lihtsamaks ja odavamaks. Algasime seaduseelnõu, mis suurendab töötajate vallandamiskaitset ja laiendab koondamishüvitiste saajate ringi. Töötamine on kodaniku õigus, mitte privileeg.

Meie tegevuskava 2011-2015

1. Jätkame sotsiaalsete töökohtade loomist ja toetame neid riigieelarvest.
2. Vabastame tööandja aastaks sotsiaalmaksu maksmisest pikaajaliste töötute töölerakendamisel ning rahastame tunduvalt suuremas mahus niisuguste töötute koolitust ja tööpraktikat.
3. Eelarveliste võimaluste tekkimisel tõstame töötutoetuse pooleni alampalgast ja pikendame selle maksmise perioodi.
4. Suurendame töötuskindlustushüvitist ja pikendame selle maksmise perioodi.
5. Hüvitame pikaajalise töötü sõidukulud töötukassasse ja tagasi kodukohta.
6. Taastame õhtusel ajal ja puhkepäevadel töötamise arvestamise ja tasustamise.
7. Pakume töötutele tunduvalt suuremas mahus koolitust, ümber- ja täiendõpet neil erialadel, mida ettevõtted vajavad, rahastades seda riigieelarvest, mitte töötajate ja tööandjate arvel.
8. Võimaldame kodumaale tagasi pöördunuile kodulaenu intresside hüvitamist 12 kuuks.
9. Võimaldame töötutel teha avalikku tööd 50 tunni asemel 80 tundi.
10. Toetame osalise tööajaga töötamist.
11. Kohustame Statistikaametit pidama andmeregistrit välismaal elavate ja töötavate Eesti kodanike kohta.
12. Tagame riikliku rahastamise pikaajaliste töötute aktiviseerimisel.

II. REALISTLIK JA TULEMUSLIK MAJANDUSPOLIITIKA – EESTI EDU VÕTI

Majanduskriis näitas ilmekalt, et Eestile nn edu toonud ultraliberaalne majandusmudel on aegunud. Viie rikkama riigi hulka jõudmise asemel oleme jõudnud hoopis kolme kõige enam kriisis kannatada saanud riigi sekka. Tänane majanduse ülesehitamine on sõltunud põhiliselt välisinvestoritest. Iga riigi ülesehitamine on siiski tema rahva valitud võimuorganite ülesanne. Välisinvestorid saavad meid selles aidata, kuid nende peamiseks eesmärgiks on siiski kasumi teenimine.

Tuleb muuta oma riik arukaks ja aktiivseks koostööpartneriks. Seda eeskätt uute, innovaatiliste tehnoloogiate rakendamisel, aga vajadusel ka traditsiooniliste majandussektorite ümberkujundamisel, nii luues täiendavat rahvuslikku rikkust. Eesti riik peab hakkama rakendama aktiivset majanduspoliitikat. Peame vajalikuks nende majandussektorite toetamist, kus Eestil on konkurentsieelised.

Meie tegevuskava 2011-2015

1. Eesti majanduse ülesehitamine on Eesti riigi enda mure. Arengufondi toel muudame Eesti alltöövõtjast innovaatiliseks riigiks.
2. Toetame tuumaelektrijaama ehitamist.
3. Vähendame elektrihipa kodutariijal maksude ja ülekanetasude kaudu. Tagame konkurentsivõimelise elektrihipa Eesti ettevõtjatele.
4. Eraldame Eesti Põlevkivi AS Eesti Energiast.
5. Ei Eesti Vabariigi strateegiliste ettevõtete ja tariistute erastamisele!
6. Kaasates oma valitsusüksusi kiirendame maade munitsipaliseerimist. Lihtsustame hoonestusõiguse seadmist uute ettevõtete loomiseks, kasutades selleks riigimaad.
7. Vabariigi Valitsus olgu kõrgtehnoloogiliste välisinvestorite partneriks ja innustajaks.
8. Suurendame aktiivsust kasvavatel maailmaturgudel (Hiina, Venemaa, Brasiilia, India). Toetame Eesti ettevõtete toodangu eksporti idaturule.
9. Euroopa Liidu raha kasutamine lihtsamaks ja ratsionaalsemaks!
10. Loomme tõhusa ühistranspordisüsteemi, mis tagab piisava ühenduse kõigi Eesti piirkondadega.
11. Käivitame laevanduse arengu toetamiseks ja laevastiku konkurentsivõime tõstmiseks Euroopa Liidu regulatsioonidele vastava toetussüsteemi. Eesti laevad Eesti lipu alla!
12. Rakendame laevade soetamiseks võetava krediidi riikliku garanteerimise süsteemi.

13. Ühendame Eesti raudtee Euroopa raudteevõrgustikuga (Tallinn–Varssavi) ning taastame ja arendame kohalikke raudteid.
14. Arendame Eesti lennunduse konkurentsivõimelisust naaberriikide lennukompaniide suhtes. Looame rohkem otseühendusi Eesti majanduse tähtsate sihtkohtadega.

III. EESTI VAJAB EUROOPALIKKU JA SOLIDAARSET MAKSUSÜSTEEMI

On aeg tunnistada, et Eesti primitiivne ja eranditeta maksusüsteem on saanud üheks meie raskuste põhjustajaks. Meie maksusüsteem vajab kiiresti reformimist.

Kehtiva maksustamisideoloogia mõjud avalduvad eriti kujukalt kriisijärgsel ajal, kui on vaja luua stimuleeriv mehhanism majanduse taastamise kiirendamiseks.

Suurte ja väikeste tulude maksustamine ühesugusel määral ning käibemaksuerisuste vältimine on teinud Eestist omaenda elanike suhtes ühe kõige hoolimatuma riigi Euroopas.

Eesti vajab euroopalikku maksusüsteemi, mis tagaks riigieelarve tulude stabiilsuse ning annaks võimaluse riigi uueks tõusuks. Eesti maksusüsteem peab toetama suurt lisaväärtust ja uusi töökohti loovaid ettevõtteid.

Meie tegevuskava 2011–2015

1. Eestis tuleb kehtestada astmeline tulumaks, millest võidavad esmajoonel keskmist palka teenivad maksumaksjad.
2. Eesti maksusüsteemis peavad eksisteerima Eesti majandusruumi ja olukorda arvestavad maksuerisused elutähtsatel kaupadel ja teenustel (toasooja, ravimite, meditsiinitehnika, kultuuriürituste, toidukaupade, ühistranspordipiletite käibemaks jt).
3. Põllumajanduses tuleb erimärgistusega kütuse aktsiisi vähendada Euroopa Liidus kehtiva alammäärani tagamaks meie põllumeeste konkurentsivõime.
4. Suuname alkoholi- ja tubakaaktsiisist 2% terviseedenduseks ja haiguste ennetamiseks.
5. Taastame kütuseaktsiisist 15% eraldamise kohalike omavalitsuste üksuste teedehoiuks.
6. Taastame kohalike omavalitsuste üksustele eraldatava üksikisiku tulumaksu osa 11,4 protsendilt 11,93 protsendile.
7. Soodustame väikeettevõtlust, sealhulgas FIE-de tegevust maksusoodustuste kaudu.

IV. PEREKOND JA KODU

Tugeva riigi aluseks on tugev ja toimetulev perekond. Eesti pere peab elama kindlustundes, et oma tööga toob ta leiva lauale, kasvatab lapsed ja loob neile turvalise kodu ning et ta võib raskel hetkel loota riigi abile. Kõigil on õigus oma kodule. Me elame ajal, mil kulutused eluasemele on pidevalt kasvanud ning inimeste sissetulekust nõuab üha suurema osa eluasemekulude katmine. Eluase peab olema kõigile kättesaadav ja jõukohane. Riigi erilist hoolt ja tähelepanu väärivad suurpered, raskes majanduslikus olukorras olevad ja üksikvanemaga pered ning puuetega inimesed.

Meie tegevuskava 2011–2015

1. Tagame iga lapse kohta lapsehooldustasu kuni kolmanda eluaastani vähemalt 200 eurot (ca 3100 krooni) kuus.
2. Taastame tasustatud 10-tööpäevase isapuhkuse.
3. Taastame riikliku ranitsatoetuse.
4. Soodustame pikapäevakooli loomist koolide ja noortekeskuste juurde, tagades selles koha igale soovijale.
5. Toetame huviharidust. Spordi-, kunsti-, muusika-, tehnika- ja loodusingid peavad olema huvilistele kättesaadavad sõltumata pere sissetulekust.
6. Tagame noortele peredele kodu säilimise ja ehitame uusi kodusid munitsipaalkorterite programmi alusel.
7. Alandame toasooja käibemaksu 20 protsendilt 9 protsendile.
8. Muudame riiklikku otsetoetuste süsteemi renoveeritavate korterelamute toetamiseks suurusjärgus kuni 35% renoveerimistöode maksumusest.
9. Loomme stabilisatsioonifondi, mis annaks hättasattunud korteriühistutele sihtotstarbelist laenu, et vältida elamute kütmata jätmist.
10. Alustame tagastatud majades elanud ja elavatele üürnikele tekitatud moraalse ja materiaalse ülekohtu kompenseerimist riigi tasemel. Selleks töötame välja hüvitamist reguleeriva seaduse.
11. Tagame abivajajatele võlanõustamisteenused.

V. NOORED ON OLEVİK JA TULEVIK

Usume, et enesega ja ühiskonnaga hästi toime tulevad noored on arengueeldusi loov jõud.

Noortega tegelevad vabasektori organisatsioonid on kohalike omavalitsuste ja riigi headeks partneriteks. Nende tegevust tuleb igakülselt toetada. Arengu eelduseks on uuringutele ja analüüsidele toetuv stabiilne rahastamine.

Eestis on noorte töötuse määr peaaegu 40 protsenti. Igakülselt toetame noortes tööharjumuste kasvatamist. Keskerakond taastas Tallinnas õpilasmalevad ning meie erakonna haridusminister töötas välja riikliku rahastamise programmi, et selliseid malevaid asutataks kogu Eestis. Noorte tööhõive stimuleerimiseks tuleb ettevõtetele luua soodne keskkond ja toetada neid maksupoliitika kaudu.

Meie tegevuskava 2011–2015

1. Vabastame õpilasmalevas ning töö- ja puhkelaagris töötavate 13–18-aastaste noorte palga sotsiaalmaksuga maksustamisest.
2. Muudame noorsooinstitutsiooni riiklikult rahastatavaks.
3. Piirame nii alkoholireklaami kui ka alkoholi kättesaadavust.
4. Suurendame oluliselt noortelaagrite ja õpilasmalevate riiklikku kaasrahastust. Tagame toimetulekuraskustes perede lastele tasuta koha suvistes noortelaagrites.
5. Tunnustame noorsootöötajaid ja algatame riikliku programmi „Noorsootöötaja igasse omavalitsusse“.
6. Muudame noorsootöö rahastamise stabiilseks. Viime ellu „Noortekassa“ programmi, eraldades omavalitsusüksuste eelarvesse raha noorsootöö jaoks.
7. Kaasame noored otsustusprotsessi. Toetame noorte omaalgatust ja osalemist piirkondlike noortevolikogude töös.
8. Taastame kohalike omavalitsusüksuste tulubaasi, et piirkondlikele noorte- ja noorsootöö-organisatsioonidele saaks eraldada rohkem ressursse noortega tehtava töö korraldamiseks.
9. Toetame noortekeskuste juurde rajatavaid pikapäevarühmi.
10. Anname sõidutoetusi maapiirkondades elavatele keskkooliõpilastele.

VI. TASUTA, KÄTTESAADAV JA HEA HARIDUS KÕIGILE

Valitsuses olles tagas Keskerakond tasuta sooja koolitoidu põhikooli- ja kutsekooliõpilastele. Tõstisime igal aastal õpetajate palka ning suurendasime tasuta üliõpilaskohtade arvu. Tagasime õpilastele tasuta õpikud ja töövihikud ning asutasime 32 kooli juurde õpilaskodu. Keskerakond võttis esimesena tõsiselt kutsehariduse arendamist – suurendasime selle rahastamist 1/3 võrra aastas kahe aasta jooksul.

Teadmuspõhine ühiskond vajab tarka ja haritud rahvast ning haridust väärtustavat riiki. Tugevas ja hoolivas riigis on tasuta ja hea haridus kättesaadav kõigile. Eesti tuleb kriisist välja siis, kui toimub hariduse jõuline edendamine tagamaks konkurentsivõime tööturul. Selleks:

1. Tagame lasteaialastele tasuta sooja toidu.
2. Tagame igale lapsele kooliks ettevalmistuse ja soovijatele lasteaiakoha.
3. Tagame lasteaiaõpetajatele riiklikult kehtestatud palgamäärad.
4. Tagame tasuta koolitoidu säilimise põhikoolis ning toome tasuta koolitoidu ka gümnaasiumisse ja kutsekooli. Koolitoidu jaoks näha ette vähemalt 1 euro (15,65 krooni) ühe õpilase kohta päevas. Peame oluliseks eestimaise tervisliku toidu jõudmist õpilaste toidulauale.
5. Toetame koolide juurde õpilaskodude loomist tuge vajavate ja kaugelt koolis käivate õpilaste jaoks.
6. Loomme riiklikult toetatava koolibussiliinide võrgu.
7. Seisame väikeste maakoolide eest, et väga hea haridus oleks ka maalastele kättesaadav. Peame vajalikuks tasuta gümnaasiumiharidust.
8. Tagame tasuta töövihikud ja õpikud. Viime sisse e-õppevahendite kasutamise võimaluse.
9. Loomme riiklikult toetatud pikapäevakoolid, et vähemalt 1.–6. klassi õpilastele oleks tagatud turvaline ja arendav keskkond, tundideks valmistumine ja huvitegevus kooli juures.
10. Võimaldame erivajadustega lastele head õpitingimused just neile sobivas koolis.
11. Kehtestame õpetajate töötasu alammäära vähemalt vabariigi keskmise töötasu tasemel.
12. Näeme ette vahendid väärtustamiseks erivajadusega õpilasi õpetavate õpetajate tööd, sealhulgas mitte oma emakeeles õppijate õpetamist.
13. Tagame riiklikult kehtestatud palgamäärad sotsiaalpedagoogidele, koolipsühholoogidele, logopeedidele ja abiõpetajatele.
14. Tagame haridusasutustes senisest enama sotsiaalpedagoogide, koolipsühholoogide, logopeedide, abiõpetajate jt töölerakendamise, et edendada õpilaste õpisuutlikkust ja õppetöö kvaliteeti ning võimaldada õpetajatel keskenduda vahetule õppetööle.

15. Venekeelsel haridusel on Eesti haridussüsteemis kindel roll. Selleks tagame venekeelsetele koolidele õiguse ise valida oma kooli õppekeel.
16. Tagame venekeelse gümnaasiumihariduse säilimise neis koolides, kus hoolekogud (õpetajad, lapsevanemad ja õpilased) seda õigeks peavad.
17. Tagame venekeelsete koolide aineõpetajate täiendkoolituse. Tõhustame eesti keele õpetajate ettevalmistamist mitte-eestikeelsete koolide jaoks.
18. Toetame riiklikest vahenditest mitte-eestikeelsete perekondade lastele riigikeele õpetamist koolieelsetes lasteasutustes ja üldhariduskoolides.
19. Anname õpilastele võimaluse tasuta külastada Eesti kultuurikeskusi juba põhikooliajal.
20. Tagame huvihariduslike koolide riikliku rahastamise, et õpetajatel oleks vääriline töötasu ning õpilastel võimalus oma andeid arendada.
21. Jätkame kutseõppe nüüdisajastamist. Tagame kutseõppuritele üldise riikliku stipendiumi, tasuta õppevahendid ja kaasaegsed ühiselamud.
22. Rahastame kutsekoolilõpetajate praktika-aasta omal erialal töökogemuste saamiseks.
23. Tagame õppejõududele konkurentsivõimelise palga.
24. Tagame kõigile selleks suutelistele ja motiveeritutele tasuta kõrghariduse.
25. Loo üliõpilaste sotsiaalsete garantiide tervikliku süsteemi.
26. Nüüdisajastame ülikoolide ühiselamud ja õppehooned ning teadus- ja õppetöö vahendid.
27. Suurendame teadus- ja arendustegevuseks eraldatavate vahendite hulka tagamaks Eesti konkurentsivõimet.
28. Peame oluliseks kutsete süsteemi edasiarendamist.

VII. SOTSIAALNE TASAKAAL

Eesti riik peab tagama sotsiaalse turvalisuse igale inimesele, sõltumata tema vanusest, soost, rahvusest, elukohast, jõukusest, võimekusest ja tervisest. Vajadusel peab sotsiaal- ja arstiabi olema kõigile kättesaadav ega tohi sõltuda isikliku rahakoti paksusest. Oleme solidaarse Eesti poolt. Väärtustame pensionäride elutööd ja hindame kõrgelt vanema põlvkonna panust Eesti riigi ülesehitamisse. Perede toimetulek peab olema riigi tähelepanu keskpunktis. Peame oluliseks riigi, kohalike omavalitsuste ja erasektori tihedat koostööd töökohtade loomisel ning soodsa ettevõtluskeskkonna kujundamisel. Keskerakonna valitsuses olles kasvasid sotsiaalse kaitse kulud kiiremini ükskõik millise teise valdkonnaga võrreldes, pensionikassa reservi täiendasime ligi 320 miljoni euroga (5 miljardi krooniga).

Meie tegevuskava 2011–2015

Eakatele:

1. Tõstame erakorraliselt kõiki pensione, sealhulgas vanaduspensione vähemalt 35 euro (ca 550 krooni) võrra kuus. Lõpetame pensionitõusu külmutamise!
2. Tõstame pensioniosaku koefitsienti 1,0-ni alampalgaga töötamise eest ja suurendame eelkõige pensioni baasosa.
3. Ei maksusta vanaduspension.
4. Muudame pensioniea paindlikuks ja viime selle sõltuvusse keskmise eluea tõusust.
5. Seadustame „lesepension“ – võimaldame pensionäridest abikaasadel ühe abielupoole surma korral saada suuremat pensioni abikaasa pensioni arvel.
6. Taastame pensionide tasuta kojukande.

Puuetega inimestele:

1. Ratifitseerime „Puuetega inimeste õiguste konventsiooni“ ja tõstame puuetega inimeste riiklikke toetusi.
2. Laiendame puuetega inimeste toetamiseks mõeldud teenuste nimistu üleriigiliseks.
3. Suurendame rehabilitatsiooniteenuste mahu vähemalt kahekordseks.
4. Aitame tööle rohkem puuetega inimesi. Selleks loome toetatud töökohti, koolitame puuetega töotajaid ja nende juhendajaid.
5. Pikendame puuetega laste vanematele võimaldatavat riigi poolt rahastatavat lisapuhkust 14 päevani aastas.
6. Toetame hoolduskoormusega peresid ka pärast puuetega laste 18-aastaseks saamist.
7. Vähendame puute vormistamisel bürokratismi.

Sotsiaalabis:

1. Suurendame toimetulekupiiri 100 euron (ca 1565 kroonini), iga järgmise pereliikme puhul 80 euron (ca 1250 kroonini).
2. Taastame matusetoetuse maksmise.
3. Toimetulekutoetuse maksmisel ei arvestata inimese tulude hulka represseeritutele makstavaid toetusi, riiklikke peretoetusi ja avaliku töö tegemise eest saadud tulu.
4. Suurendame perelastekodude ja erihooldekodude rahastamist.
5. Algatame omavalitsustele suunatud programmi hooldekodude renoveerimiseks ja ehitamiseks.
6. Loome süsteemi, kus riik maksab üksikvanemale toetust ja nõuab sisse kohtu poolt välja mõistetud alimendid.

7. Suurendame kasuperedes kasvavate laste toetust lastekodudes kasvavate laste toetamise määran.
8. Rahastame riigieelarvest Eesti Kasuperede Liidu, Puuetega Inimeste Koja, Lasterikaste Pere Liidu jt tegevust.
9. Toetame võrdselt kõiki Eestis elavaid Tšernobõli veterane.

VIII. TERVIS JA KARSKUS

Meie tervisepoliitika alusteks on igaühe õigus tervisele, ühine vastutus kõigi tervise eest, võrdsed võimalused kõigile, sotsiaalne kaasatus. Tervisepoliitika eesmärgiks on inimeste täisväärtuslik elu ja tervena elatud aastad. Avalik-õiguslik ravikindlustusraha peab jaotuma solidaarselt ja tagama inimeste põhilised vajadused arstiabi järel. Tervishoiu eraõigusliku rahastamise suurendamine süvendab inimeste ebavõrdsust.

Alkoholi liigtarbimine on suhteliselt madala keskmise eluea ning seda tingivate liiklus-, tule- ja vägivaldsete surmade peamiseks põhjuseks. Õigete väärtushinnangute kujundamiseks lastel ja noortel tuleb tõhustada selgitustööd nende seas. Noorte riskikäitumise ja sõltuvusainete tarbimise tõttu on endiselt probleemiks HIV/AIDS.

Meie tegevuskava 2011–2015

Arstiabi kõigile kättesaadavaks!

1. Haiguste ennetamine prioriteediks! Terviseedendus ja ennetustöö on hädavajalik nii koolis ja tööl kui ka vanurite puhul.
2. Ravijärjekordade lühendamiseks suurendame eriarstiabi rahastamist.
3. Taastame hambaravihüvitise ja tõstame selle 195 euroni (ca 3050 kroonini) kolme aasta jooksul. Loomme hambaravis võimaluse kasutada kogumiskontot. Omavalitsustele loome täiendavaid võimalusi hambaravi toetamiseks.
4. Taastame pediaatrite koolitamise, et juba esimesel eluaastal oleks laste tervise kontroll professionaalne. Kõiki õpilasi peab teenindama arst.
5. Vähendame ravimite käibemaksu 5 protsendini. Kindlustame lastele ja eakatele vähemalt 90-protsendise ravimisoodustuse. Lihtsustame Euroopa Liidus registreeritud ravimite tulekut Eesti turule ja suurendame vaba konkurentsi ravimiturul. Loomme õigusruumi käsimüügiravimite müügiks poodides.

6. Kõigi maakondade elanikud vajavad oma haiglat! Kiirabi peab olema võrdselt kättesaadav kõikjal. Säilitame maakonnahaiglates erakorralise arstiabi.
7. Inimene peab olema tööõnnetuste ja kutsehaiguste vastu kindlustatud tööandja poolt.
8. Toetame omavalitsusüksuse omandis olevaid perearstikeskusi, samas ei välista me ettevõtlushõhiseid perearstikeskusi.
9. Haigekassa raha tuleb kulutada arstiabi osutamiseks. Eelarveliste võimaluste tekkimisel riik tasub haigekassale muude maksutulude arvelt vahetult tervishoiuteenustega mitteseotud kulud – haiglate ehitise kulumi ja töövõimetushüvitused.
10. Tõstame haigushüvitised 80 protsendini töötasust, sealhulgas haige lapse hooldamisel 100 protsendini.
11. Riik tagab kõigi riskirühmade vaksineerimise gripi ja hepatiidi vastu.
12. Vähendame inimeste omaosalustasu hooldusravis. Ennaktempos suurendame hooldusravi ja taastusravi võimalusi.
13. Taastame haiglate kapitalikulude rahastamise riigieelarvest.
14. Tagame arstidele ja õdedele väärrika palga, mis motiveerib Eestis töötama. Riik annab noorele spetsialistile stardiraha ja omavalitsusüksus kindlustab talle eluaseme, kui noor meedik asub tööle riigi poolt osundatud piirkonda.
15. Vabastame erisoodustusmaksust tööandja kulutused töötajate tervise edendamisele.
16. Toetame maapiirkondade apteeke, et tagada ravimite kättesaadavus. Loomes õigusruumi esmavajalike ravimite müügiks ravimibussides ja maapiirkondade perearstikeskustes.

Võitlus joomarluse ja narkomaania vastu:

1. Keelustame alkoholireklaami, eelkõige televisioonis ja raadios.
2. Tõhustame koolides ennetustööd sõltuvusainete (alkohol, uimastid jne) tarbimise vähendamiseks.
3. Loomes üleriigilise võrgustiku alkoholismi ja narkomaania ravi nõustamiseks. Eraldame 2% alkoholiaktsiisist sõltuvushaiguste (alkohol, uimastid jne) ennetamiseks ja vabatahtlikuks raviks.
4. Tõstame jätkuvalt alkoholiaktsiisi, iseäranes noorte hulgas populaarsetel segujookidel. Alkoholi olgu müügil ainult selleks ette nähtud kauplustes.
5. Keelustame alkohoolsete jookide jagamise sponsorlus- ja tarbijamängudes.
6. Muudame tubakatooteid noortele raskemini kättesaadavaks ja seame eesmärgiks suitsetajate arvu vähendamise noorte hulgas.

IX. KOGU EESTI PEAB ELAMA

Eesti riigi senine maaelu arendamise poliitika on olnud liiga nõrk. Maaelupoliitikat peetakse kas teisejärguliseks või ülearuseks.

Piirkondliku arengu erinevused suurenevad ning ääremaastumise ja hääbumise probleemid süvenevad. Riigi ebapiisav tähelepanu maaelu probleemide lahendamisele ning minimaalselt hädavajaliku rahalise ressursi puudumine on maapiirkondades kaasa toonud esmavajaliku taristu järkjärgulise kärbumise.

Süvenevad lõhed piirkondade tööhõives, noorte haridusvõimalustes, esmavajalikus tervisekaitses. Ääremaastumist võimendab kohaliku elu igapäevaseks korraldamiseks hädavajalike rahasummade vähenemine ning valdade ja linnade eelarve teadlik nõrgestamine. Selle tagajärjeks on majandusliku, sotsiaalse, demograafilise ja ökoloogilise tasakaalu kadumine ning elukvaliteedi langus kogu riigis. Ühiskonna lõhestumine on omandamas ohtlikke mõõtmeid. Riigi põllumajanduspoliitika strateegiliseks eesmärgiks olgu põllumajandustootmise arendamine sellisele tasemele, mis tagab elanikkonna stabiilse ja täies mahus varustamise kodumaiste põhitoiduainetega.

Meie maaelu arengupoliitika eesmärk on soodsa elu- ja ettevõtluskeskkonna loomine ja hoidmine, kodumaiste väiketööstusettevõtete taassünd, olemasolevate töökohtade säilitamine ja uute loomine, maaettevõtete ekspordivõime suurendamine.

Tõhusa regionaalpoliitika eesmärk – maaelu ilma ääremaadeta

1. Riik peab kaugemaid piirkondi toetama nende asendist tulenevate majanduslike ja sotsiaalsete probleemide lahendamisel ning teiste piirkondadega samaväärse tehnilise taristu tagamisel.
2. Kohalike omavalitsuste ja nende liitude tugevdamise kaudu tagame avalike teenuste kvaliteetse kättesaadavuse kõigile Eesti elanikele.
3. Töötame välja ja võtame vastu regionaalset arendustegevust toetava seaduse.
4. Loomme teadus- ja arenduskeskuse, mille eesmärgiks on tegelda kohaliku omavalitsuse ja regionaalarengu küsimustega.
5. Tugevdame kohalike omavalitsuste maakondlikke koostööorganeid ja hoogustame regionaalset koostööd. Toetame pealinnaregiooni omavalitsusüksuste koostöövormide väljatöötamist ja rakendamist.
6. Seadustame küla-, aleviku- ja saarevanema institutsioonid.

7. Jätame kehtima praeguse jahiseaduse. Võimalikud muudatused selles peavad lähtuma avalikust huvist ning leidma maaomanike ja jahindusringkondade enamuse poolehoidu.

Meie leib ja leivakõrvane olgu omamaised

Rahva täielikuks varustamiseks kodumaiste tervislike põhitoiduainetega, toiduhindade stabiilsuse tagamiseks ja uute töökohtade loomiseks:

1. Töötame välja väikeettevõtlust ja ühistuid toetava arendusprogrammi. Ettevõtte loomiseks maapiirkonnas maksame starditoetust.
2. Töötame välja ja rakendame ellu riiklike investeeringute programmi ligikaudu vähemalt 100 000 ha kasutusest välja langenud põllumajandusmaade taaskasutusse võtmiseks lähiaastatel.
3. Töötame välja ja rakendame ellu meetmed taluperede sotsiaalse kaitse tagamiseks.
4. Põllumajandustootmise järjepidevuse, saaduste hea kvaliteedi ja põllumajandustootjate konkurentsivõime tagamiseks näha 2012. aasta riigieelarves ette Euroopa Liidu poolt lubatud siseriikliku lisamakse (*top-up*) täies mahus väljamaksmine.
5. Vähendada põllumajanduses kasutatava diislikütuse aktsiis Euroopa Liidu keskmisele tasemele.
6. Toetame Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rahastamist EL-i eelarvest aastatel 2014–2020 senises mahus ning seisame selle eest, et kõigi Euroopa Liidu liikmesriikide põllumeestele tagataks õiglased ja võrdväärsed konkurentsitingimused.
7. Seadustame saarte elanikele ja ettevõtetele vähemalt 50% odavama ülesõidu.

X. KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜKSUSED ON RIIGI VUNDAMENT

Reformierakonna ning Isamaa ja Res Publica Liidu valitsuse eelarve- ja majanduspoliitika on viinud kohaliku omavalitsuse üksused olukorda, kus kohaliku elu võime kriisist väljuda on pärsitud äärmuseni. Käibemaksu ja aktsiiside tõstmine, tulubaasi kärpimine, teehoiurahade ja toetusfondi vähendamine, täiendavad laenupiirangud, samuti ka majanduslangusest tulenev tulude vähenemine on paljude omavalitsusüksuste rahalised võimalused viinud kriitilise piirini. Kohaliku omavalitsuse üksuste võimalused ja kohapealse otsustamise õigus on märkimisväärselt kahanenud.

Teenides valijate usalduse ja tulles võimule, lubab Keskerakond kohaliku omavalitsuse poliitikas lähtuda inimesest ja tema vajadustest, andes rahvale tagasi võimu ja vahendid kohalikku elu korraldada.

Meie tegevuskava 2011–2015

1. Töötame välja uued kohalikku elu korraldavad põhimõtted ja seadused (kohaliku omavalitsuse korralduse seadus; uus kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus; omavalitsusüksuste avalik-õigusliku koostöö põhimõtted; kohaliku omavalitsuse üksuste liitude seadus jt) või täpsustame olemasolevaid (põhikooli ja gümnaasiumi seadus, kohalike maksude seadus jt), milles reguleerime kohaliku elu küsimusi selliselt, et tagataks avaliku teenuse tänapäevane kvaliteet ja kättesaadavus kõigile eestimaalastele.
2. Töötame välja kohaliku omavalitsuse üksuste finantseerimise korra, lähtuvalt Riigikohtu üldkogu 16.03.2010. a. otsusest nr 3-4-1-8-09. Töötame välja põhimõtteliselt uue kohaliku omavalitsuse üksuste eelarve kujundamise süsteemi ja seaduse abil kindlustame kohaliku omavalitsuse üksustele nende ülesannete täitmiseks kindla tulubaasi.
3. Tagame kohaliku omavalitsuse üksustele võimalused ja vahendid kohaliku sotsiaalse ja tehnilise taristu korrashoiuks ja arenguks. Kohaliku omavalitsuse üksustel peab olema õigus kontrollida elutähtsaid üldkasutatavaid kommunikatsioone ja taristuteenuseid ning võimalus reguleerida teenuseid osutavate monopoolsete ettevõtete teenuste kvaliteeti ja hinnakujundust.
4. Loo me omavalitsusüksustele võimalused toetada kodanikeühenduste tegevust Euroopa Liidu tõukefondide toel ette võetavate projektide kaasfinantseerimisel.
5. Muudame kohaliku omavalitsuse üksuse korralduse seadust paindlikumaks, et iga kohaliku omavalitsuse üksuse puhul saaks rakendada just sellist õiguslikku vormi ja juhtimismudelit, mis sellele kohaliku omavalitsuse üksusele kohapealse elu korraldamiseks kõige paremini sobib.
6. Loo me ja kehtestame kohaliku omavalitsuse üksuste ja avaliku teenuse teaduspõhised miinimumstandardid, loome kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemiseks või liitumiseks motivatsioonipaketid ja stiimulid. 2013. aastal peavad volikogude valimised toimuma juba uue omavalitsussüsteemi alusel.
7. Loo me õiguslikud alused, mis stimuleerivad kohaliku omavalitsuse üksusi koostöös riigiga looma oma linnas ja vallas uusi töökohti.

XI. TURVALINE EESTI

Keskerakonna tegevuse keskmeks on inimene. Sama suund on võetud siseturvalisuse valdkonnas. Turvatunnet saavad luua vaid need inimesed, kes tunnevad end ise turvaliselt. Tuleb taastada siseturvalisuse valdkonnas töötavate inimeste stabiilsustunne, mis on majanduskriisi tingimustes kõikuma löönud. Võimalikult kiiresti on vajalik maandada ühendasutuse loomisega tekkinud pinged.

Ühiskonnal tuleb turvalisust senisest enam väärtustada ja jõulisemalt panustada inimestesse, kes turvalisuse eest igapäevaselt hoolt kannavad.

Meie tegevuskava 2011–2015

1. Siseturvalisuse valdkonnas töötavate inimeste sissetulekute taastamine. Riigieelarve suurendamine seevõrra, et lõpetada koondamised ja palgavabad päevad.
2. Ühendasutuse struktuuris vähendada juhtimisfunktsioone täitvate ametnike arvu ja suurendada põhiülesandeid täitvate töötajate arvu.
3. Tagame kõigile elanikele kiire korrakaitse- ja päästeteenuse kättesaadavuse.
4. Kiiremaks reageerimiseks hädaabikutsetele ja vajaliku abi osutamiseks loome ühtse üleriigilise hädaabisüsteemi.
5. Töötame välja siseturvalisuse riskide ja kriiside ennetamise ning tagajärgede kiire likvideerimise süsteemi.
6. Meie prioriteediks on võitlus:
  - a) organiseeritud kuritegevuse, korruptsiooni, uimastite leviku ja tarvitamisega seotud kuritegude vastu;
  - b) lähisuhte-vägivallaga seotud kuritegude, sealhulgas lastevastaste kuritegude vastu;
  - c) küberkuritegevuse vastu;
  - d) majanduskuritegude vastu.
7. Laiendame ennetustegevust. Loome riikliku rehabilitatsiooni- ja kriisiabikeskuste võrgustiku.
8. Palkame juurde kohtunikke ning loome võimalused kiiremaks ja kvaliteetsemaks kohtumenetluseks.
9. Suurendame kohaliku omavalitsuse tulubaasi, et ennetustöö osana edendada kohalikku vabaaja- ja huvitegevust ning turvalisusele suunatud linnaplaneerimist.
10. Loome seadusandluses kohalikule omavalitsusele suuremad võimalused osalemises korrakaitstes.

11. Tõstame ennetustöö kvaliteeti vähendamaks hukkumist liikluses ja veekogudes.
12. Viime koolides sisse tasuta ujumaõpetamistunnid.
13. Rahvusvahelise koostöö valdkonnas eelisarendada ühistegevusi Soome korrakaitsetega ja koostööpartneritega Ameerika Ühendriikidest.

XII. KODANIKUÜHISKOND

Vabaühenduste rohkus on demokraatliku riigi mõõdupuu. Eesti riik vajab tugevat kodanikuühiskonda. Selline kodanikuühiskond saab tekkida vaid usalduse kaudu, avaliku ja erasektori koostöös. Rahvas peab tundma ennast kaasatuna meie riigi tulevikku puudutavatesse küsimustesse. Riigi kohus on tagada kõigile huvigruppidele sõnavabadus, võimalus avaldada arvamust ilma hirmuta. Riik peab tagama kodanikeühendustele soodsad tingimused jätkusuutlikult ja sõltumatult tegutseda. Riigil tuleb jätkata integratsioonipoliitikat, mille tulemusena kõigi Eestis elavate rahvusgruppide esindajad tunneksid ennast siin turvaliselt.

Meie tegevuskava 2011–2015

1. Viime Eesti Vabariigi põhiseadusesse muudatuse presidendi otsevalimiseks kodanike poolt.
2. Toetame Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmist rahvaalgatuse võimaluse seadustamiseks.
3. Kaasame riiklikult tähtsate otsuste ettevalmistamisse ülikoole ja teadusasutusi.
4. Toetame katusorganisatsioonide ja erialaliitude tööd, soodustame nende teket ja kaasame nad partneritena otsustusprotsessi.
5. Parandame kodanikeühenduste kaasatavust seadusloomesse.
6. Toetame rahvusvähemusi esindavate kodanikeühenduste tegevuse riigipoolse rahastuse suurendamist.
7. Muudame kodanikeühenduste rahastamisaotlused ja aruandluse vähembürokratlikuks.
8. Tunnustame piirkondlike asumi- ja külaseltside tööd ning loome neile paremad rahalised tingimused oma ülesannete elluviimiseks.
9. Taastame Eesti kui e-riigi kõrge maine ning kasutame olemasolevaid e-valitsemise vahendeid ja teenuseid efektiivsemalt. Muudame need kasutajasõbralikuks ning tagame, et suurem osa internetikasutajatest kasutaks ka e-teenuseid.

10. Võimaldame igale Eesti ID-kaarti omavale isikule tasuta ühe Eesti maatunnusega (.ee) domeeni.
11. Laiendame võimalusi kodanike e-kaasamiseks kõikidesse poliitika planeerimise, kujundamise ja elluviimise etappidesse.

XIII. TERVES VORMIS ERGAS SISU

Eesti ja eestluse identiteet samastub ning avaldub kõige vahetumalt kultuuri ja keele kaudu, on tajutav kommetes, tavades ja arusaamades. Rahvuse elujõud väljendub kultuuris, mis kindlustab rahva kestmist ja järjepidevust. Eestlaste kultuuriajalooline mälu, esivanemate teadmised ja oskused talletuvad rahvakultuuris. Seda murettekitavam on tänaseks välja kujunenud probleemiderohkus Eesti kultuurimaastikul. Toetame Eesti kultuurikongressi kokkukutsumise ideed. Sel foorumil peavad loomeliitude esindajad kultuuriprobleemid ausalt ja vabalt välja ütleva, tekkinud kahetsusväärset olukorda analüüsima ning konstruktiivselt kokku leppima probleemide lahendamiseks tehtavate jõupingutuste prioriteetides. Meie kõigi kohus ja ülesanne on mitmekülgse vanavara säilitamine ja rohkendamine. Tänapäeval kannab meedia muu hulgas ka erakordset vastutust kultuurivallas. Kvaliteetse omamaise rahvusringhäälingu hetkeseis on mõneti murettekitav. Rahvusringhäälingu esmaülesannete hulka kuulub kvaliteetse, küllaldase ja poliitiliselt kallutamata informatsiooni kättesaadavus. Erakanalite uudistesaadet on aja jooksul muutunud politseikroonika-laadseks meelelahutuseks. Keskerakond esitas Riigikogus eelnõu, milles täpsustasime Eesti Rahvusringhäälingu eesmäärke, ülesandeid ja tegevuspõhimõtteid. Tasakaalustatud ja erapooletu Rahvusringhääling peab mitmekesise ja kõigekülgse informatsiooni kaudu tagama kõigile ühiskonnaliikmetele võimaluse kujundada oma isiklikku arvamust Eesti sotsiaalse, majandusliku ja kultuurilise elukeskkonna kohta. Muuta tuleb spordielu rahastamist. Ennekõike puudutab see kohaliku spordielu rahastamist kohalike omavalitsuste poolt, mis kitsastes majandustingimustes pole omavalitsustele enam jõukohane. Meie eesmärgiks on populariseerida liikumisharrastust võimalikult laiale sihtgrupile. Keskerakond esitas Riigikokku eelnõu, mille kohaselt riik ja kohalikud omavalitsused oleks kohustatud jätkama spordiorganisatsioonide toetamist.

Meie tegevuskava 2011–2015

1. Rõhutame professionaalse kultuuri riikliku toetussüsteemi jätkamise ja arendamise vajalikkust.

2. Toetame eesti kultuuri tutvustamist maailmas. Piisav ja läbimõeldud riigipoolne toetus peab maksimaalselt ära kasutama Euroopa kultuuripealinna projektiga tekkivad võimalused.
3. Arendame igakülselt laste huvikoolide võrku.
4. Peame oluliseks, et Eesti meedias oleks erinevate arusaamade avalikustamise teel tagatud reaalne sõnavabadus.
5. Eesti Rahvusringhääling tuleb kujundada rahvusriigile vääriliseks meediaorganisatsiooniks, mis tunnetab oma vastutust ja missiooni rahvuskultuuri sihipärasel säilitamisel ja kõigekülgsel arendamisel.
6. Järjekindlalt tuleb laiendada riigipoolset toetust tervisespordile.
7. Rajame koostöös omavalitsustega riiklikult finantseeritavad spordikoolid.
8. Toetame omavalitsusi kuni 18-aastaste noorte liikumisharrastuste tasu (pearahade) maksmisel.
9. Kavandame üleriigilise jalgrattateede võrgustiku ja asume seda järk-järgult välja ehitama.
10. Täiustada tuleb sporditöötajate tasustamise süsteemi tagamaks selle töövaldkonna jätkusuutlikkust. Võrdsustame treeneritöö staatuse õpetaja omaga.
11. Kõigile rahvusgruppidele tuleb tagada tingimused oma rahvuskultuuri arendamiseks koos võimalusega integreeruda eesti rahvuskultuuri.

XIV. MEIE KODUKS OLGU PUHAS KESKKOND

Keskkonnakaitse ja loodushoid on tihedalt seotud ühiskonnaelu kõigi valdkondadega.

Keskerakonna keskkonnapoliitika eesmärgiks on tagada inimeste tervis, garanteerida keskkonnaohutus ja loodusvarade tasakaalustatud kasutamine. Selleks tuleb tingimusteta täita siseriiklikke seadusi ning rahvusvaheliste konventsioonide ja lepingutega võetud keskkonnavalitsuste kohustusi.

Meie tegevuskava 2011–2015

1. Igakülselt toetame säästva arengu põhimõtteid, looduse bioloogilise mitmekesisuse printsiibi järgimist ning keskkonna kvaliteedi kaitsmist ja parandamist nii riigi majandusliku arengu, inimeste tervise kaitsmise kui ka looduse kui terviku hoidmise huvidest lähtudes.
2. Keskkonnapoliitilisi otsuseid teeme, tuginedes järgmistele põhimõtetele:
  - tagajärgede ennetamine on parem kui nende likvideerimine;

- loodusele kahju tekitajad peavad maksma enda tekitatud kahjude eest;
  - ettevaatusabinõud tuleb võtta tarvitusele ka siis, kui ei ole saadud põhjalikku kinnitust kavandatu ohutuse kohta;
  - arvestame piirkondlikke erinevusi ja kohalikul tasandil tehtud otsuseid.
3. Viime seadustesse muudatused, mis oluliselt piiravad viljaka põllumaa kasutamist mittepõllumajanduslikuks otstarbeks.
  4. Koostöös eramaaomanike, kohaliku omavalitsuse üksuste ja kolmanda sektori organisatsioonidega käivitame riikliku programmi põllumajanduslikust ja muust kasutusest välja jäetud maade kasutuselevõtuks, sealhulgas metsastamiseks.
  5. Vaatame üle ja korrigeerime riigimetsa raieplaanid vastavalt metsade kasvukohatüüpidele, sanitaarseisundile, raieküpsusele ja tormikahjustustele.
  6. Muudame seadusi mererannale ja avalikele siseveekogudele juurdepääsu tagamiseks ning avalikes huvides tingimuste loomiseks supluse, tervisespordi, loodusõppe, matkamise, veespordi, kalastamise jms võimaldamiseks.
  7. Kui võtame vastu otsuseid tööstuse, energeetika, transpordi, põllumajanduse jt majandussektorite arengu küsimustes, kaalume alati nende otsuste keskkonnamõjusid ja viime kahjulikud mõjud miinimumini.
  8. Soodustame teadusmahukat, vähese toormekulu ja madala keskkonnamõjuga tootmist ning materjalide säästlikku kasutamist, lähtudes korduvkasutamise põhimõttest ja toormekasutuse ühikumäära kehtestamisest.
  9. Taastame looduskaitse haldussuutlikkuse ning järelevalve rahvusparkides ja looduskaitsealadel.
  10. Mitmekordistame reostustõrje võimekust ja kehtestame selle valdkonna rahastamiseks ohtlike veoste maksu.
  11. Nabala lubjakivimaardla võimalikuks kasutuselevõtuks või selle väljaarvamiseks keskkonnaregistri maardlate nimekirjast viime riigipoolselt läbi antud piirkonna laiapõhjalise keskkonnamõju hindamise.

XV. TURVALISEM EESTI TURVATUS MAAILMAS

Euroopa Liitu ja NATO-sse kuuluva Eesti välis- ja julgeolekupoliitika peamine eesmärk on jätkuvalt kindlustada riigi iseseisvus ja sõltumatus, põhiseaduslik kord ja rahva elujärg. Toetame Euroopa julgeolekustrateegiat ja globaalset riikidevahelist koostööd rahvusvaheliste

julgeolekuriskide vähendamiseks. Kuigi meie riigi julgeolekukeskkond on paranenud ning sõjaliste ja poliitiliste ohtude tase vähenenud, eksisteerib nii täna kui ka tulevikuski mitmeid meid ohustavaid riske. Need tulenevad välisluurete tegevusest, rahvusvahelisest terrorismist ja küberkuritegevusest, kuid ka meie lõhestunud ühiskonnast ja erinevatest majandushuvidest. Eesti kui NATO liikmesriigi kaitsepoliitika lähtub NATO strateegilisest kaitse- ja julgeolekukontseptsioonist. Tulevikus osaleb Eesti igakülgset ja ideoloogilistest kammitsatest vabana NATO kaitsepoliitika arendamisel ja elluviimisel. Toetame riikide välis- ja julgeolekupoliitika allutamist Euroopa Liidu parlamendi ja liikmesriikide parlamentide demokraatlikule kontrollile. Vähendada tuleks vastandumist riikidele, kellega Eestit seovad elulised majandushuvid. Eesti välispoliitika peab olema pragmaatiline ning teenima meie riigi ja rahva majandus- ja julgeolekuhuve.

Meie tegevuskava 2011–2015

1. Eesti välisministeerium peab senisest rohkem oma tegevuses orienteeruma riigi majandushuvidele. Ennekõike tuleb tõhustada tegevust maailmamajanduses üha olulisemat rolli mängivates riikides – Hiinas, Indias ja Brasiilias.
2. Senisest rohkem tuleb kasutada Balti riikide ja Põhjamaade koostöö võimalusi nii välispoliitiliste seisukohtade koordineerimisel kui ka välisteenistuses, eriti konsulaarabi ja diplomaatide vahetuse osas.
3. Toetame Euroopa Liidu koostööd idanaabritega ja läbirääkimisi viisavabaduse teemadel.
4. Peame oluliseks Eesti–Venemaa piirilepingu sõlmimise taasmenetlust.
5. Eesti peab aktiivselt taotlema meie kandidaatide määramist Euroopa Liidu tippvälisesindajateks. Senine töö selle nimel pole olnud tulemuslik.
6. Toetame Eesti kaitsekulutuste viimist kokkulepitud 2 protsendini SKT-st ning selle taseme stabiilset hoidmist.
7. Eesti peab vastavuses rahvusvahelise õigusega jätkuvalt jõukohaselt panustama NATO sõjalistesse operatsioonidesse ja kollektiivkaitsesse.
8. Eesti peab üles ehitama usutava esmase iseseisva kaitsevõime kaitsmaks agressiooni korral riiki kuni liitlasvägede saabumiseni. Toetame üldist ajateenistust ja Kaitseliidu arendamist.
9. Leiame, et kaitseväge juhataja institutsioon peab jääma põhiseadusesse.
10. Me ei toeta Kaitseministeeriumi ja Kaitseväge Peastaabi ühendamist.
11. Me ei toeta üleminekut palgaarmeele.

LÕPPSÕNA

Alati kui Keskerakond on olnud valitsuses, on Eesti jõudsalt liikunud lähemale Põhjamaade mudelile – niisuguse ühiskonna suunas, kus inimesed on julged, loovad, toimetulevad, hea tervisega. Selline ühiskond ei saabu iseenesest, vaid tähendab kehtvat tööd ja pidevaid pingutusi nii ühiskonnaliikmetelt kui ka riigi esindajatelt. Selleks peame esmalt loobuma minnalaskmisest majanduses ja ühiskonna nõrgemate eest hoolitsemisel.

Eesti väiksus ei tohi olla vabanduseks tegevusetusele ja saamatusele. Valitsus ei tohi olla kui sõltumatu vaatleja ajal, mil töökohtade arv väheneb, majandus on madalseisus ning hinnatõus kerkib Euroopas tippu. Jõuetuse ja tegevusetuse aeg peab lõppema -- tuleb teed anda aktiivsele riigile. Me peame kiirustama põhjamaise riigi loomisega, enne kui liialt paljud Eesti inimesed valivad endale elupaigaks mõne muu põhjamaise riigi.

Keskerakonna valitsus aitab oma riigist hoolivatel inimestel leida tööd kodumaal, kasvatada oma lapsed üles Eestis, vananeda väärikalt sellel maal, mida on terve elu teenitud. Ta aitab jõuda hea hariduse ja kiire arstiabini. Ta tõstab maaelu taas ausse ning väldib erinevaid ühiskonnagruppe vastandavat poliitikat. Selleks et ka Eesti inimesed saaksid edaspidi olla julged ja oma eluga toime tulla. Selline on meie lubadus ja selline oleks meie kohustus valitsuses.